

2002. – 256 с.

32. Управление персоналом организации: Учебник / Под ред. А. Я. Кибанова. – 2-е изд. доп. и перераб. – М.: ИНФРА - М, 2003. – 638 с.

33. Управленческое консультирование / Под ред. М.Кубра; Пер. с англ. 2-е.

34. Чернов Ю.В., Фомишин С.В., Тищенко А.И. Управленческое консультирование: Учеб. пособ. – Херсон: ОЛДИ-плюс, 2003 – 272 с.

35. Чикер В. А. Психологическая диагностика организации и персонала. – СПб.: Речь. 2003. –176 с.

36. Швальбе Б., Швальбе Х. Личность, карьера, успех: Психология бизнеса Пер. с нем. – М: Прогресс 1993. – С. 156-173.

37. Шекшня С. В. Управление персоналом современной организации: Учебно-практич. пособ. – М.: ЗАО „Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1997. –336 с.

38. Шепель В.М. Настольная книга бизнесмена и менеджера. (Управленческая гуманитарология). – М.: Финансы и статистика, 1992. –240 с.

The analysis of foreign and domestic literature is conducted where authors rotined in the researches the specific of the psychological advising of leading composition of industrial enterprise from the problem of forming of psychological readiness to the management.

Keywords: 1) research actuality, 2) psychological advising, psychological readiness to the management.

Отримано 07.04.2009

УДК 614.7:613:312.6(477)

***В.Т. Грубляк,
А.В. Михальський,
В.В. Грубляк***

ЕКОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАХВОРЮВАНОСТІ СТУДЕНТІВ

Вивчено стан захворюваності студентів за період 2005-2007 років та дію екологічних факторів на рівень захворюваності.

Визначені найбільш несприятливі місяці року, несприятливі для стану здоров'я середньомісячні показники вологості, температури, швидкості вітру, в умовах погіршення екології та збільшення забруднення зовнішнього середовища. Показано важливе значення впливу екології в поєднанні з іншими факторами ризику, особливо гіподинамією, недостатнім фізичним навантаженням і недостатнім перебуванням на свіжому повітрі, а також з порушеннями режиму дня, якості харчування, гігієни розумової праці, з незнанням принципів психологічного розвантаження та боротьби з перевтомленням. Розроблені пропозиції щодо покращання стану здоров'я і зниження захворюваності студентів: покращання екології, стану навколишнього середовища, а також виховання у студентів прагнення до здорового способу життя, фізичного, морально-духовного та психологічного здоров'я.

Ключові слова: фактори зовнішнього середовища, екологія, захворюваність.

Изучено состояние заболеваемости студентов за период 2005-2007 гг. и действие экологических факторов на уровень заболеваемости. Определены наиболее неблагоприятные месяцы года, неблагоприятные для состояния здоровья среднемесячные показатели влажности, температуры, скорости ветра, в условиях ухудшения экологии и увеличения загрязнения внешней среды. Раскрыто важное значение влияния экологии в совокупности с другими факторами риска, особенно гиподинамией, недостаточной физической нагрузкой и недостаточным пребыванием на свежем воздухе, а также с нарушениями режима дня, качества питания, гигиены умственного труда, с незнанием принципов психологической разгрузки и борьбы с переутомлением. Разработаны предложения относительно улучшения состояния здоровья и снижения заболеваемости студентов: улучшение экологии, состояния окружающей среды, а также воспитание у студентов стремления к здоровому способу жизни, физического, морально духовного и психологического здоровья.

Ключевые слова: факторы внешней среды, экология, заболеваемость.

Проблеми здоров'я населення, особливо молоді, мають важливе значення в умовах зростання смертності і зниження репродуктивності населення в більшості країн світу. Цьому питанню присвячені окремі розділи у документах Європейського

регіонарного бюро ВООЗ (проект робочого документа для консультації ВООЗ, Копенгаген, 1997). Зокрема наголошується, що до 2020 року молодь повинна бути більш здорова і мати більш сприятливі умови і можливості повного самовираження у соціальному і економічному плані.

Немає ніяких сумнівів у тому, що фактори зовнішнього середовища, які оточують нас, мають прямий або упосередкований вплив на життєдіяльність людини [1,с.3]. Умовно їх поділяють на біотичні та абіотичні. До біотичних факторів належать взаємовідношення, в тому числі психологічні особливості відношень, між окремими людьми або групами людей (поведінка людини, фізична активність, дотримання здорового способу життя, а також конкуренція, боротьба за владу, за людину, яка подобається, за матеріальні блага, джерела існування та ін.) [2]. Абіотичні – це фактори неорганічної природи, які впливають на здоров'я людини: світло, температура, опади, атмосферний тиск, вологість повітря, швидкість руху повітря та ін. [2; 4; 5]. Крім цього, до абіотичних факторів слід віднести: якість води, маємо на увазі жорсткість, вміст фтору, хлору (гранично допустимі концентрації або перевищення їх), наявність мікроорганізмів, якість повітря, парціальний склад кисню, водяних парів, вуглекислоти, а також пилу, домішок, отруйних речовин [4; 6]. Продукти харчування, отруєні ядовитими, хімічними, радіоактивними речовинами теж є абіотичними факторами, які суттєво впливають на стан здоров'я людини [4].

Мета дослідження. Вивчити вплив деяких екологічних факторів на стан здоров'я, захворюваність молоді віком від 18 до 26 років, студентів вищого навчального закладу; визначити взаємозв'язок між захворюваністю та екологією, метеорологічними показниками в окремі місяці року. Розробити заходи по втіленню здорового способу життя, зміцненню імунітету, фізичного, морально-духовного і психологічного здоров'я.

Матеріал і методи дослідження. Дія біотичних факторів, конкретних умов життя, психологічного стану проводилась за допомогою анкетування 2 456 студентів віком 18-26 років. Стан здоров'я оцінювався за динамікою показників медичного огляду студентів 2005-2007 років (карти спортсмена), амбулаторних карток за період спостереження і річних звітів по диспансеризації та захворюваності студентів по місяцях за роки. Для оцінки стану еколого-кліматичних факторів за період 2005-2007 років використовували дані метеостанції м. Кам'янець-Подільський. Санітарно-гігієнічну оцінку зовнішнього середовища здійснювали

за даними санепідстанції: склад домішок у повітрі, жорсткість води, вміст фтору, хлору, патогенних мікроорганізмів та ін. у порівнянні із гранично допустимою концентрацією (ГДК).

Анкетування проводилось з метою визначення ставлення до дотримання студентами режиму дня, особливо тривалості сну, відпочинку, режиму і якості харчування, дотримання гігієни розумової праці, захворюваність протягом року, відношення до фізичної активності та участь в громадському житті, ставлення до друзів, рідних, батьків, вирішення конфліктних ситуацій, готовність надати допомогу незнайомій людині, друзям, рідним, а також оцінка матеріального забезпечення студентів. Застосовані методи динамічного спостереження і диференційованого аналізу показників річних звітів, а також визначення середніх статистичних показників за Ст'юdentом.

Для оцінки стану здоров'я і фізичних можливостей використані річні звіти по диспансеризації за період 2005-2007 років; проведено порівняльний аналіз структури хвороб диспансерних груп, а також структури хвороб по захворюваності; визначено середньомісячну захворюваність.

Вивчення еколого-кліматичних особливостей проводилось за даними метеостанції Кам'янця-Подільського щомісячно, визначалися середньомісячні показники: середньодобова відносна вологість у відсотках, середньодобова температура повітря в градусах, середньодобове коливання барометричного тиску в мм рт. ст., швидкість вітру в метрах за хвилину.

Результати дослідження і їх обговорення. За даними анкетування студентів 28% (688 осіб) вважають, що забезпечені матеріально достатньо, задовільно – 40% (982), недостатньо – 32% (786). Харчуються 3-4 рази на добу 59% (1 449 студентів), 2 рази – 28% (688), 1 раз – 13% (319). Використовують молочнокислі продукти 48% (1 178), студентів, овочі в харчуванні – 32% (786). Сон 6-8 годин у 59% - (1 449), менше 6 годин – 41% (1 007 осіб). Систематично займаються спортом 25% (614 осіб), фізичною культурою і спортом – 84% (1 178), недостатньо займаються спортом (вважають самі) – 25% (614). Хворіють більше 2 разів на рік 38% (933 студенти), 1-2 рази – 42% (1031), не зверталися до лікаря, не хворіли – 20% (491). Вважають себе доброзичливими, готовими надати допомогу іншим – 58% (1 424 студенти). Беруть участь у громадському житті, заходах в університеті та місті – 48% (1 178). Палять юнаки (у 2005р. – 65% (643 осіб), 2007 – 72% (798) й дівчата (у 2005 – 38% (511), 2007 – 46% (619); знають про шкідливість паління всі, що свідчить про те, що між знаннями і

практичним (свідомим) їх застосуванням у молоді існують розбіжності.

За даними медичних оглядів 2005-2007 років, за станом здоров'я студенти розподілені по диспансерних групах. Спостерігається зменшення кількості студентів основної групи і збільшення підготовчої і спеціальної груп. Так, у 2005 році в основній групі – Д 1 було 45,6% (1 353 студента), в підготовчій, Д 2 – 47,3% (1 403,) в спеціальній Д 3 – 7,1% (211), а в 2007 в основній групі Д 1 – 43% (1 555 студента), в Д 2 – 49% (1 772), Д 3 – 8 % (290).

В структурі хвороб студентів диспансерної групи - Д 3 на першому місці хвороби ЛОР-органів (ринофарингіт, тонзиліт, гайморит, ларингіт та ін.) і органів дихання (трахеїт, бронхіт, пневмонія та ін.), що вказує на вплив оточуючого середовища (у 2005 році – 13,7% (34 спостереження), 2007 – 16,8% (49). Умови особистого розвитку, харчування та генетичні особливості обумовили наявність астенії, астено-вегетативного синдрому, гіпотрофії. Як бачимо, на другому місці серед хвороб диспансерної групи, вегето-судинна дистонія, захворювання і вади серця (у 2005 – 9,7% (24 спостереження), 2007 - 13,8% (40); на третьому місці - захворювання органів травлення: гастрит, гастродуоденіт, виразкова хвороба шлунку і ДПК, хронічний холецистит, дискінезія жовчних шляхів (у 2005 – 16 спостережень, 2007 – 37); на четвертому - наслідки ушкоджень, яких було в 2005 – 19, 2007 – 32, хвороби нирок (у 2005–12, 2007 – 22), очей і зору (19 і 23, відповідно), наслідки черепно-мозкових травм (11 і 12) і нейроінфекції.

Дослідження погодно-кліматичних умов 2005-2007 років показало, що найбільш несприятливою для здоров'я молоді була погода у лютому (захворюваність $86 \pm 10,5$ випадків) при відносній вологості повітря більше 60 відсотків ($65,8 \pm 7,2\%$), середній добовій температурі повітря $+2,1 \pm 0,6$ °С, середньодобовому коливанні барометричного тиску від $86,5 \pm 6,4$ мм рт. ст. до $120,0 \pm 11,5$ мм рт.ст., середній швидкості вітру 12-16 м/хв., а також у березні ($218 \pm 6,4$ випадків) при відносній вологості більше 70% ($78,5 \pm 3,6\%$), середньодобовій температурі $+4,2 \pm 0,8$ °С, середньодобовому коливанні барометричного тиску від $82,8 \pm 9,3$ до $125 \pm 12,8$ мм рт. ст., середньої швидкості вітру 10-18 м/хв.

В осінній період найбільша захворюваність, студентів у вересні, жовтні і листопаді, в перехідну пору року, особливо серед студентів перших курсів (65%), тому що проходить період адаптації щодо нових вимог і умов розумової праці на фоні вікових

особливостей (астенії, астено-вегетативного синдрому, юнацької гіпотрофії та ін.). Так, у вересні із-за хвороби звернулось $315 \pm 7,8$ студентів при кліматичних показниках погоди: відносній вологості повітря більше 60% (від $62 \pm 5,8$ до $72 \pm 3,1\%$), середньодобовій t° повітря $18,2 \pm 4,5$ °С, середньодобовому коливанні барометричного тиску від $88,4 \pm 5,3$ до $130 \pm 10,2$ мм рт.ст., швидкості вітру 10-22 мм/хв. Захворюваність у жовтні ($236 \pm 6,5$ випадків) реєструвалась при відносній вологості повітря більше 65% (від $65 \pm 4,6\%$ до $78 \pm 6,3\%$), середньодобовій t° повітря $11,5 \pm 3,6$ °С, змінах середньодобового барометричного тиску від $92,5 \pm 8,2$ мм рт.ст. до $145,0 \pm 12,4$ мм рт.ст., середній швидкості вітру 8-25 м/хв. У листопаді захворюваність студентів складала $227 \pm 4,5$ випадків при відносній вологості повітря більше 70% ($70 \pm 5,3\%$ до $85 \pm 9,2\%$), середньодобовій температурі повітря $8,5 \pm 3,2$ °С, барометричному тиску більше 90 % (від $95,2 \pm 5,4$ до $148,0 \pm 13,1$ мм рт.ст.), середній швидкості вітру 12-22 м/хв.

Таким чином, визначена дія екологічних факторів на зростання захворюваності студентів, яка в 2005 складала 1 734 випадків (58,4%), в 2007 – 2212 (61%). Не можна не враховувати особливості імунної системи молодшої людини в період дії наведених факторів ризику, а також збільшення розумово-психологічного навантаження під час адаптації до навчання, пізніше – за рахунок впливу заліків і екзаменів.

Вивчення структури хвороб, якими хворіють студенти, підтверджує спостереження: екологічні фактори суттєво впливають на стан здоров'я молодшої людини, зокрема студентів. Через хвороби в 2005 році звернулося 1 867 осіб (56,6%), 2007 – 2212 (61%). Забруднення повітря є важливим екологічним фактором ризику. Серед хвороб, якими хворіють студенти, на першому місці хвороби верхніх дихальних шляхів: гострі респіраторні захворювання, аденовірусні інфекції, грип (2005 – 933 випадків (50%), 2007–1238 (61%), на другому - хвороби ЛОР-органів (2005-37, 2007–93) і хвороби органів дихання (2005–43, 2007–36), що складає в 2005 – 80 спостережень, 2007 – 129; на третьому місці - травматичні ушкодження (2005 – 23, 2007 – 28), на четвертому - хвороби очей (2005 – 23, 2007 – 30), на п'ятому - хвороби шкіри (2005 – 22, 2007 – 24 спостереження). При цьому, за даними МСЕС, у 2005 році наявність домішок у повітрі складала $1,4$ мг/м³, 2007 - $1,6$ мг/м³, при гранично допустимій концентрації (ГДК) $0,5$ мг/м³, жорсткість води - відповідно - $9,7$ мг-екв. і $10,5$ мг-екв., при ГДК не більше 10 мг-екв., вміст фтору у 2005р. - $0,5$ мг/л, 2007 - $0,46$ мг/л при ГДК не менше $0,7$ мг/л.

Висновки:

1. Стан здоров'я молоді залежить від екології, яка в сукупності з іншими факторами ризику (астенія, гіпотрофія, гіподинамія, обмеження фізичного навантаження та перебування на свіжому повітрі, порушення режиму і якості харчування, психоемоційні стреси та ін.), сприяє порушенню стану здоров'я, зростанню захворюваності та збільшенню кількості студентів у диспансерних групах Д-2, Д-3, Д-4.

2. Найбільш несприятливою для стану здоров'я студентів є погода у лютому (середня захворюваність $386 \pm 10,5$ випадків) при відносній вологості повітря більше 60%, середньодобовій температурі повітря $+2,1 \pm 0,6$ °С, середньодобовому коливанні барометричного тиску від $86,5 \pm 6,4$ мм рт.ст. до $120,0 \pm 11,5$ мм рт.ст., середній швидкості вітру 12-16 м/хв., а також у березні ($218 \pm 6,4$ випадків) при відносній вологості більше 70%, середньодобовій температурі повітря $+4,2 \pm 0,8$ °С, середньодобовому коливанні барометричного тиску від $82,2 \pm 9,3$ до $125 \pm 12,8$ мм рт.ст., середній швидкості вітру 10-18 м/хв. В осінню пору року студенти більше хворіють у вересні ($315 \pm 5,8$ випадків), менше у жовтні ($236 \pm 6,5$ випадків) і листопаді ($277 \pm 4,5$).

3. Покращання стану здоров'я молоді потребує покращення екології: чистоти повітря, якості води, контролю за чистотою харчових продуктів, а також виховання в молоді вибору здорового способу життя, дотримання санітарних і гігієнічних норм і санітарної культури використання природи, виховання любові до природи і прагнення покращувати своє здоров'я і оточуючого середовище.

4. З метою збереження і зміцнення здоров'я студентів доцільним було б обов'язкове вивчення дисциплін «Екологія і здоров'я» та «Психологія здоров'я» у вищих навчальних закладах.

Список використаних джерел

1. Бойко М. К. Особливості розвитку запального процесу при різних формах хронічного бронхіту і методи диференційованого лікування: Автореф. дис. док. мед. наук. - К., 2003. – 35 с.

2. Вейн А.М. Вегетативные расстройства, клиника, диагностика, лечение / А.М. Вейн, Т. Г. Вознесенская, О. В. Воробьева; Под ред. А. М. Вейна. – М.: Мед. информ. агентство, 2003.

3. Медведовська Н. В. Захворюваність органів зору //

Вісник наукових досліджень. – 2000. – Т.17, №1. – С. 15-17.

4. Сусликов В. П. Геохимическая экология болезни: В, 4, т. 2: Атомовиты. – М.: Гелиос АВВ, 2000. – 672 с.

5. Романенко Н.В. Стан нервової системи у підлітків з вегето-судинною дистонією, які проживають на радіоактивно забруднених територіях // Буковинський медичний вісник. - 2001. – Т. 5, № 3. – С. 196-198.

6. Хроническая обструктивная патология легких у взрослых и детей: Руководство /Под ред. А. Н. Косова. – СПб: Спец. лит., 2004. – 304 с.

The state of morbidity of students is studied for period 2005-2007 years and operating of ecological factors on the level of morbidity . The most unfavorable months of year, unfavorable for the state of health indexes of average monthlies of humidity, temperature, speed of wind in the conditions of worsening of ecology and multiplying contamination of external environment, are certain. The important value of influencing of ecology is shown in combination with other factors of risk, especially hypodynamia, insufficient physical loading and stay on fresh air, and also with violations of the mode of day, quality of feed, hygiene of mental work with ignorance of principles of the psychological unloading and fight with overdrive. Developed suggestion in relation to the improvement of the state of health and decline of morbidity of students: improvement of ecology, state of environment, and also education for the students of aspiring to the healthy method of life, physical, morally spiritual and psychological health.

Keywords: factors of external environment, ecology, morbidity.

Отримано 10.03.2009

УДК 316.6-055.1:305

В. А. Гупаловська

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАДОВОЛЕННЯ ЖИТТЯМ ЧОЛОВІКІВ

Розглядається вплив гендерної ідентичності чоловіка на задоволеність роботою, шлюбом, життям загалом. За допомогою